

ИСТОРИИ

ПУЛЬС МИРУ НА ДОНБАСІ

ДАР'Я КУЗНЕЦОВА

«Ми хотіли бути суб'єктом, а не об'єктом того, що відбувалося на Донбасі»

Третій Міжнародний Форум щодо східної України, який у листопаді 2021 року відбувся в Києві, об'єднав учасників з різних країн, чия діяльність пов'язана з подоланням наслідків конфлікту на Донбасі та розвитком миротворчих ініціатив. Для рубрики «Правила життя» ми поспілкувалися з Дар'єю Кузнецовою, однією з засновниць краудсорсингового проєкту «Донбаський діалог».

«Правила життя» — формат, у якому ми надаємо слово мешканцям та мешканкам Донбасу, а також людям, які відіграють важливу роль у процесі миробудування.

Дар'я Кузнєцова до війни мешкала в Донецьку, працювала в Інституті економіки та промисловості Національної Академії Наук України. Вона не могла уявити, що в майбутньому стане організаторкою діалогів у зоні конфлікту. «Донбаський діалог» — низовий миротворчий проєкт, який працював онлайн та офлайн в Україні у 2014–2021 рр.

Коли розпочалася війна, коли почалися бойові дії в Донецьку, ми всі, хто пізніше створював цей проєкт, міркували про те, як стати не об'єктом, а суб'єктом цієї ситуації, як якимось чином вбудовуватися в динаміку зміни взаємин, яка тривала на різних рівнях. Тому що тут усе руйнувалося: банки та підприємства закривалися, люди бігли. Що робити — було незрозуміло. Тобто ти зараз живеш, але що буде завтра — невідомо. Картина світу зупиняється перед твоїм порогом через те, що ти перестаєш розуміти, що відбувається поза твоєю квартирою.

Назва говорить за себе, «Донбаський діалог» — проєкт про те, як розбудувати безпечний простір для людей, яким цікава тема мирного розв'язання конфлікту. Як можна впливати на процеси, долучатися, як свою думку порівняти з іншою — це ті питання, які нас цікавлять. Тобто, як зрозуміти, що з нами сталося. Можливо, дати якусь опору іншим людям, які зайшли в глухий кут, намагаючись усвідомити ситуацію, яка склалася.

Фото: сайт «Донбаський діалог»

Після трьох років спроб організувати діалоги між мешканцями підконтрольних та непідконтрольних частин Донбасу власними ресурсами, ми дійшли думки, що потрібно цю практику поширювати, збільшувати кількість діалогів. **Тому що, на жаль, через конфлікт тема діалогу, сприяння діалогам та зв'язкам між людьми стала дуже актуальною та потрібною.** В Україні дедалі більше організували круглі столи, які називали діалогами, проте

фасилітаторів-професіоналів бракувало. По суті, суспільство теж виявилось не дуже готовим насправді працювати над складними темами.

Для мене «Донбаський діалог» відчувався, як порятунок. Тому що перші роки зо три, мабуть, я не завжди розуміла, у чому беру участь. **Було розуміння, що мирного життя немає. І поки ми його не налаштуємо, про щось інше розмовляти сенсу немає.** Так, можна пристосуватися. На восьмий рік мешканці регіону вже пристосувалися. Примиритися, що так, як раніше, уже не буде — це величезний виклик і робота, насамперед над собою. Впевненість, що мирне життя можливо побудувати, надавала мені сил жити та хоча б дивитися в майбутнє.

Для мене Форум став місцем для підбиття підсумків роботи «Донбаського діалогу». Наразі проєкт завершено з цілої низки причин, і для нас важливо було проаналізувати досвід, поставити крапку та проговорити, що ми можемо робити далі. **На жаль, таких форумів в Україні небагато. Велике питання, чому це досі проводиться міжнародними донорами, а не організується зсередини.**

Після смерті Миколи Борисова (*засновник проєкту «Донбаські діалоги»*) команда, що залишилася, вирішила закрити проєкт. **Ситуація в країні вже дуже змінилася, і кожний проєкт має свій початок і кінець.** Нині потрібна нова команда та нові ініціативи. Але буде й архів нашого проєкту, його бібліотека та докладний опис методології, який уже представлений на міжнародному рівні як інноваційна методика роботи на постконфліктних територіях.

Складність будь-яких діалогових проєктів в Україні полягає в тому, що тут немає двох точок зору, їх набагато більше, і в кожній зі сторін своє сприйняття ситуації. За ці 8 років люди вже звикли та створили своє життя, вони живуть у «бульбашках», які іноді зовсім не перетинаються. **Лінія дотику не рухається практично з початку конфлікту, тобто це, по суті, заморожений конфлікт. Відповідно є питання, кого з ким ми примирятимемо?** Не зрозуміло також, хто якою мірою має бути залучений у процес примирення. Тому що є уряд, є громадський сектор, є професійна спільнота, і вона теж дотепер не виглядає єдиною. Також бракує і єдиного майданчика, де це має працювати, і загалом ці теми виноситися на обговорення. Тобто вони якось фрагментарно переробляються, але загальної картинки немає. А без розуміння майбутнього будувати будь-який процес складно.

Для будь-якої подальшої роботи зі зміцнення миру в Україні, як на мене, дуже важливо враховувати міжнародний науковий досвід, який мають інші країни. **У нас немає змоги змінити географію і створити Україну в іншому місці, і Донбас ми перенести не зможемо,** тому важливо працювати з тим, що є, створювати різноманітні громадські інститути, які максимально підсилювали б голоси тих, кого зараз не чути.